

אלא, לאו שמע מינה, נשמע מכך שלא שנה התנא את שיעורו: הן וסידן!

אך הגמרא דוחה את דברי רב נחמן בר יצחק:

לא! אין הכרח לומר כדבריך. אלא לעולם אימא לך, אומר לך, הן בלא סידן.

ומה ששאלת: מדוע לא שנה התנא שיעור הטיח? — **וכיון דלא הוי, שאין עוביו של הטיח טפח, לא תני, לכן לא שנאו.**

ומקשה הגמרא, הרי התנא כן שונה פחות מטפח:

והא קתני, הרי שנינו: "בלבינין, זה נותן טפח ומחצה וזה נותן טפח ומחצה".

ודוחה הגמרא: **התם, שם, חזי לאיצטרופי. ראויים שני החצאים להצטרף לטפח שלם.**

שלומדים ממקדש. **אי כולהו בפרוכת, לפי שלומדים ממשכן.** (37) שנאמר בו [שמות כו לג]: "והבדילה הפרכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים". (38)

ועתה דנה הגמרא בשיעור עובי הכתלים שבמשנתנו:

איבעיא להו, הסתפקו חכמים בבית המדרש: האם שיעורי הכתלים במשנתנו, הן וסידן, שהם כוללים את עובי הטיח.

או דילמא, או אולי, הן בלא סידן. עובי האבנים נאמר ללא הטיח? (39)

אמר רב נחמן בר יצחק: מסתברא, מסתבר הדבר, הן וסידן.

דאי סלקא דעתך, שאם תעלה על דעתך, הן בלא סידן, ליתניה לשיעורי! שישנה התנא את שיעורו, כמה מחלקו צריך כל אחד ליתן עבור עובי הטיח.

התשובה אומרים: אי כולהו בבנין, והנימוק הוא: ממקדש. וכן לצד השני, אי כולהו בפרוכת ומנמקים: ממשכן. אשר אם באמת נאמרה הלכה או בבנין או בפרוכת, ולא חצי חצי כהצד הראשון. אם כן למה הוסיפו לנמק שנלמד ממקדש או ממשכן?!

38. רבינו גרשום.

39. בשיטה מקובצת מבאר בשם הראב"ד, שישוד שהספק הוא, מכיון שהסיד מגין על הכותל ממטר, אך אינו חזק כלבינים, לכן אינו נחשב מעובי הכותל הדרוש או שמאחר והוא מגן על הכותל, מצרפים גם אותו לחשבון של עובי הכותל.

וכתב באילת השחר, שלכאורה דבריו

אך להוסיף לאורך ורוחב לא יכלו ללמוד מזה, משום שלא יכלו לשנות את הקרקע שנתקדשה לאולם, לעשותה היכל. וכן להפוך את העזרה למזבח וכד', ללא פסוקים מפורשים. וראה אילת השחר.

37. הלכה זו, שיש לעשות את ההפרדה, או בבנין או בפרכת, [אך לא מקצת כך ומקצת כך], ניתן להבינה בשתי דרכים, לדעת האילת השחר. או שכך נאמר הדין, [או זה או זה, ולא חלק כך וחלק כך]. או שמאחר ובמקדש היתה מחיצה מאבן, ובמשכן היתה פרכת, אם כן יש לעשות כאחד מהם. או מאבן או פרכת. אך מקצת כך ומקצת כך לא היה באף אחד מהם.

מלשון הגמרא נראה, לדעת אילת השחר, שהאמת היא כמו הצד השני. שהרי בדברי